

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. IV. De impedimento criminis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

fonte levatus est, ita ut eum non tangat, dum baptizatur; neque de manu ipsius baptizantis suscipiat, non contrahere cognationem spiritua-lem, ut habetur in Declarationibus impressis Lugdunensi textu Concilii anno 1640. ad cap. 2. Decreti de reform. matrimonii sess. 24. num. 8. §. in Episcopatu.

49 Adducit aliqui, requiri ut suscipiens respon-deat in Catechismo, qui Baptismo præmittitur; atque per seipsum, non per procuratorem susci-piat. Sed primum dicitur sine fundamento, cum Tridentinum hanc conditionem non requirat, sed tantum officium tenendi in Baptismo, quod est diversum ab officio respondendi in Catechi-smo, & olim diversam cognationem spiritua-lem pariebat, non irritantem, sed prohibentem ma-trimonium, ut disp. præcedenti art. 1. declaravi-mus. Secundum vero repugnat aperte declara-tioni Cardinalium loco supra citato, nu. 4. quæ sic habet: *Procurator non contrahit cognationem spi-ritualem sibi, sed mandanti.* Itaque mandans & suscipiens per procuratorem, cognationem con-trahit, non vero ipse procurator, cum non suo, sed mandantis nomine, infantem suscipiat.

§. III.

De cognatione legali.

50 Cognatio legalis definitur propinquitas ex adoptione alicujus in filium proveniens, & contrahitur primò inter adoptatum & adoptan-tem. Secundò inter adoptatum, & conjugem ad-adoptantis. Tertio inter adoptantem & conjugem adoptati. Quarto inter adoptantem & legitimos filios adoptati, saltem usque ad quartum gradum inclusive simili enim modo merendi sunt gra-dus cognationis legalis, ac cognationis carnalis, quam illa imitatur. Est etiam inter adoptatum, & legitimos filios adoptantis, usque ad quar-tum gradum, non tamen perpetua, sed quamdiu durat adoptio, & dum filii legitimi sunt sub pa-tris potestate.

51 Hæc verò species cognationis legalis singulae ditimant matrimonium, jure Ecclesiastico, & Civili; nam cap. unico de cognatione legali, sic dicitur: *Si quis per adoptionem mihi soror esse ceperit, quamdiu durat adoptio inter me & ipsam, nuptia consti-tuere non possunt.* Et in cap. Ita diligere, Nicolaus Summus Pontifex determinans, quod non po-terit esse conjugium inter illos, inter quos est co-gnatio spiritualis, id probat hac ratione: *Si inter eos non contrahitur matrimonium quos adoptio iungit, quando potius à carnali oportet inter se contubernio ces-sare illos quos per celeste sacramentum regeneratio san-cti Spiritus iungit.* De hoc impedimento fasè disse-runt Sanchez, Pontius, Amicus & alii; Sed cum illud rarissimè accidat, non lubet nec expedire in eo diutius immorari.

ARTICULUS IV.

De impedimento criminis.

52 Quantum impedimentum dirimens est cri-men, per quod intelligitur primò occisio alterius conjugis, quæ impedit ne conjux super-stes, possit matrimonium inire cum auctore ne-cis, si cum eo machinatus est mortem, vel si an-

tea adulteriū cum eo commisit, etiam sine mor-tis machinatione. Hoc impedimentum incurritur non solum à viro uxorem occidente, sed eti-am ab uxore occidente virum, vel mandante ut occidatur, aut consilium auxiliumve ad occiden-dam præbente, ut constat ex cap. 1. de conver-si. in quo dicitur, hoc impedimentum incur-risse uxores Christianas, quarum viri, ipsarum insidii & machinationibus fuerunt à Saracenis interfecti. Et in Concilio Triburienti can. *Si quis* 31. quæst. 1. decretum fuit, quod si vir uxorem, siue uxor virum occidisse convicta fuerit, in per-petua penitentia, sine ulla spe conjugii, reli-quum vitæ tempus transigerent.

Secundò nomine criminis intelligitur adul-te-rium commissum cum promissione futuri conju-gii cum adultera, post obitum propriæ conjugis, vel cum ea de præsentis initio contractu matrimo-nii, quamvis irrito. Nam per tale crimen contrahe-di matrimonium cum adultera, ut habetur can. *Relatum* 31. quæst. 1. & ferè in omnibus capitulis sub titulo, *De eo qui duxit, præcipue cap. Finati*, ubi sic dicitur: *Si quis uxore vivente, fide datâ promisit a-liam se duciturum, vel cum ipsa de facto contraxit, si nec ante, nec post (legitimam ejus superstitem) cognovit eundem: quamvis utrique ipsorum, pro eo quod in hoc graviter de-*

lequerint, sit penitentia injungenda, non est tamen ma-trimonium quod cum ea contraxit, post uxoris obitum dirimendum. Caterum tolerari non debet, si prius, vel postea, dum vixerit uxor ipsius, illam adulterio polluxerit. Ubi Pontifex, ut hoc impedimentum incurra-tur, requirit quod hæc duo inter se conjugan-tur, nempe adulterium, & fides de contrahendo defunctæ propriæ uxore, aut præsens contractus cum ea quam in uxorem ducere cupit; unde si hæc ab invicem separentur, & sit adulterium sine fide de contrahendo, aut fides de contrahendo, sine adulterio & carnali copula, non incurritur hoc impedimentum. Similiter, si fide datâ, vel contracto de præsentis matrimonio, uterque res-siliat, tamen si adulterium sequatur, hoc impedi-mentum non contrahitur, quia fides & præsens contractus eo casu fuit extinctus. Contra verò, si post adulterium data sit fides, vel contractum sit matrimonium, tamen id mutuo consensu dis-solvatur, contrahitur hoc impedimentum; quia ad illud incurrendum sufficit, quod semel & si-mul fides & adulterium conjungantur; neque est postea in potestate adulteriorum, se à pœna quam incurserunt eximere.

Ratio autem quæ Ecclesiam induxit ad sta-tuendum hoc impedimentum, fuit ne allicerentur conjuges ad machinandam mortem suis con-jugibus, spe contrahendi matrimonii cum con-spiratoribus. Item ne allicerentur ad adulteriū, spe vel pretextu contrahendi aliquando matri-monium cum adulteris. Quæ ratio gravissima & æquissima est, quod enim atrocius, quam non so-lum fidem matrimonii non servare, verum etiam conspirare in mortem conjugis? Et quid ju-stius, quam vitæ conjugum consulere, & tam immane scelus, quale est uxoricidium, vel adul-terium, condignâ pœnâ punire? Unde perperam contra hoc impedimentum reclamant Lutherus in libro de captivitate Babylonica, cap. de matri-monio, & Melancthon in locis communibus, titulo de conjugio, quasi imprudenter Ecclesia matrimonium inter adulteros, non solum pro-hibuerit, sed etiam irritū fecerit, cum tamen (in-quint) David Bethsabeam prius à se pollutam

per adulterium, uxorem duxerit; & Uriam ejus maritum, per insidias interfecerit, 2. Regum 11. Verum (præterquam quod multa in lege Evangelica prohibentur, quæ in lege Mosaicæ permittebantur, aut tolerabantur, quia perfectio legis Evangelicæ hoc postulat) non apparet ex sacra historia, concurrisse omnia in matrimonio Davidis cum Bethsabea, quæ nunc per legem Ecclesiasticam requiruntur ad incurrendum impedimentum criminis. Nam nec adulterium illud fuit commissum sub spe & promissione futuri conjugii, neque post illud accessit promissio de contrahendo post mortem Uriæ, neque fuit attentatum inter illos, vivente Uriæ. Neque etiam constat, Bethsabeam ullo modo conspirasse aut consensisse in mortem conjugis, aut Davidem Uriam interfecisse, ut Bethsabeam duceret; quin potius ejus mortem machinatus est, ut adulterium cum Bethsabea commissum occultaret, & filius quem ex tali adulterio illa conceperat, Uriæ filius esse crederetur.

ARTICULUS V.

De impedimento disparis cultus.

¶ Sextum impedimentum est cultus disparitas, quando scilicet baptizatus, sive Catholicus sit, sive hæreticus, matrimonium init cum non baptizata, aut vice versâ; matrimonium enim inter illos contractum, irritum esse, etsi persona nondum baptizata, sit Catechumena & fidelis, constat ex antiquissima traditione Ecclesiæ, quæ ab Apostolis creditur originem duxisse, siquidem Tertullianus, qui proximus fuit Apostolis, hujus rei mentionem facit lib. 2. ad uxorem. Videtur etiam id fuisse constitutum, seu potius confirmatum in Concilio Nicæno 1. can. 67. ex Arabicis, ubi sic habetur: *Quæcumque mulier infidelis viro infidelis nupsit, ad communionem fidelium separatur. Quasi si penitentiam egerit masculini, & eum virum quem habere non poterat, id est infidelem, dimiserit, non est recipienda, nisi eo modo quo recipitur qui postquam fidem negavit, ad fidem revertitur, debetque ipsa infidelem relinquere.*

¶ Causa verò ea matrimonia irritandi fuit primò periculum ad orthodoxam fidem prævaricandis; *Quis enim dubitet* (inquit Tertullianus lib. 2. ad uxorem) *obliterari quotidie fidem commercio infidelis? Bonos corrumpunt mores confabulationes pravae. Quanto magis conjunctus & individuum usus, &c.* Secundò, difficultas susceptam prolem bene pièque educandi. Tertiò, perpetua inter conjuges discordiarum occasio, ob religionis divergentiam. *Quomodo enim potest congruere charitas si discrepet fides?* ut rectè ait Ambrosius libro 1. de Abraham capite 9. Quæ & alia plura quæ ex illis matrimoniis sequuntur incommoda, recenset Tertullianus libro citato ad uxorem, eisquæ è diametro opponit bona quæ in matrimonio inter fideles conjuges esse solent: *Quale jugum (inquit) fidelium duorum, unius spei, unius voti, unius discipline, ejusdem servitutis? Ambo fratres, ambo conservi, nulla spiritus carnis discretio. Atquin verè duo in carne unus ubi caruna, unus & spiritus, &c.* Talia Christus videns & audiens gaudet. *Hic pacem suam mittit. Vbi duo, ubi & ipse ubi & ipse, ubi & malus non est.*

¶ Sunt etiam ejusmodi conjugia jure naturali & divino illicita, quando est periculum subver-

tionis alterius conjugis fidelis, aut male educationis prolis; ideoque fuerit à Deo prohibitum in lege veteri, Exodi 34. & Deuteronomio 7. ubi dicitur interdicere matrimonium Hebræorum cum Gentilibus, Et Apostolus 2. Corinth. 6. idem præceptum revocare videtur dicens: *Nisi iniquum fuerit cum infidelibus. Quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate? aut quæ societas lucis ad tenebras? aut quæ pars fidelis cum infidelis?* Quæ verba de iugo matrimonii exponit Hieronymus lib. 1. contra Iovinianum. Et quamvis essent generaliter intelligenda de commercio & convictu cum infidelibus (ut Chrysostomus, Ambrosius, & Theophilactus interpretantur) à fortiori concluderent de matrimonio, cum nullum possit dari majus commercium cum infidelibus, quam in indissolubili matrimonii vinculo copulati. Item 1. ad Corinth. 7. præcipit idem Apostolus, ut mulier Christiana, si dormierit virum, non nubat, nisi in Domino, id est, cum viro Christiano, ut Ambrosius, Theodoretus, Anselmus, & D. Thomas ibidem exponunt.

¶ Dixi, quando est periculum subversionis alterius conjugis fidelis, aut male educationis prolis; si enim desit tale periculum, non videtur esse peccatum, contrahere matrimonium cum infidelibus. Constat enim Jacob uxores duxisse filias Laban hominis gentilis, Genes. 29. Joseph Aseneth filiam Putipharis sacerdotis Heliopolis, Genes. 41. Moysen Sephoram filiam Jethro Sacerdotis Midian, Exodi 2. Esther nupsit datam Assuero Persarum Regi, Esther 2. Salomonem accepisse filiam Pharaonis, 1. Regum 3. propter quod à Scriptura non reprehenditur. Id etiam confirmant exempla S. Cecilie, quæ nupsit Valeriano ethnico, ut habetur in ejus vita, & in Officio Romano, S. Monicæ matris Augustini, quæ Patrio ethnico nupsit, ut ipse refert lib. 9. Confess. cap. 9. & S. Clothildis, quæ ex Gregorio Turonensi lib. 2. histor. cap. 28. & 31. nupsit Clodoveo regi Francorum, ethnico.

¶ Ex quo intelliges, à fortiori matrimonia cum hæreticis non semper esse illicita, sed posse, juxta de causa permitti vel tolerari. Sufficiens autem censetur causa, Primò, si hæretici iuram constituant rem publicam cum Catholicis, ut in multis Galliæ, Germaniæ, & Poloniæ partibus fitatur. Secundò, si essent causæ allatæ, præteritum periculum perversionis à fide, & difficultas susceptam prolem catholicè educandi. Tertiò, si affulgeat spes conversionis alterius conjugis ad fidem. Quare ad pacem inter Principes componendam. Nunquam tamen tolerandum est, ut Catholicus cum hæretico eo pacto cohabitaret, ut filiorum educatio pertineret ad partem filiarum ad matrem, nam hoc esset evidenti periculo exponere prolem à matre hæretica educandam.

¶ Dico, Ex præcepto Christi tenentur omnes Catholicis dum matrimonium contrahunt, illud contrahere sacramentaliter: Sed non contrahunt sacramentaliter cum hæreticis; quia cum credant matrimonium non esse sacramentum, non habent intentionem contrahendi sacramentaliter, sine qua sacramentum fieri nequit; cum amodo contrahentes sint hujus sacramenti ministri, & sine intentione ministrum nullum perficiatur sacramentum, ut Florentinum definitum Decreto Eugenii. Ergo non licet Catholicis matrimoniis cum hæreticis contrahere.

¶ Respondeo, concessa Majori, negando Minorem, sufficit enim ad contrahendum sacramen-